

XOVES, 11-NOV-2010

15:45 Recepción e entrega de documentación no IES Terra de Trasancos

Exposicións: IES As Telleiras

“A natureza galega”

Sociedade Galega de Historia Natural

“Enerxías alternativas_ForGA”

Antón Casal Díaz

“O Courel: terra de soutos”

José Francisco Rodríguez Nieto

“Unha ollada á nosa historia”

Departamento de Ciencias Sociais do IES As Telleiras de Narón

Posters: IES Terra de Trasancos

“Xogos matemáticos”

Consuelo Castro Vázquez; Mª Beatriz Lamigueiro Mourente

IES Terra de Trasancos

Materiais das editoriais e Fondo ENCIGA: IES As Telleiras e/ou IES Terra de Trasancos

COMUNICACIÓNS E OBRADOIROS

17:00 IES Terra de Trasancos

Aula 13 **O-BX** “**Metabscrabble: xogando coas rutas metabólicas**”
Alicia López Regueiro. IES de Teis (Vigo)

Lab. Qui. **C-FQ** “**Sistemas heteroxéneos e estados de agregación; casos prácticos**”
Xosé Anxo Freire Pais. IES Arcebispo Xelmírez I (Santiago)

Aula 5 **C-MA** “**Por que cremos que Velázquez usou conscientemente o número áureo?**”
Luis Carlos Cachafeiro Chamosa. USC e IES Pontepedriña (Santiago)

Aula 1 **C-ID** “**Promoción da cultura científica**”
Constantino Armesto Ramón. IES Illa de Tambo (Marín)

Aula 2 **C-ID** “**Pacote de ar em dois momentos do dia. Influência da meteorologia local**”
Ana Coelho Augusto. Departamento de Didáctica e Tecnologia Educativa (Univ. de Aveiro); Mário Talaia. Departamento de Física (Univ. de Aveiro)

Aula 7 **C-ID** “**A transposición didáctica: unha ferramenta de deseño de unidades didácticas para promover a competencia científica**”
Blanca Puig, Beatriz Bravo; Beatriz Crujeiras; Mª Pilar Jiménez Aleixandre. Dpto. Didáctica de Ciencias Experimentais (USC)

Aula 6 **O-ID** “**Introdución á robótica**”
Olga Martínez Gómez; Consuelo Castro Vázquez. IES Terra de Trasancos

17:30 Descanso - Café

17:45 IES Terra de Trasancos

Aula 10 **C-BX** “**Unidade didáctica: a emisión de CO₂ dos solos galegos e o cambio climático**”
María Elena Guntiñas Rodríguez. IES As Fontiñas (Santiago)

Lab. Qui. **O-FQ** “**Obradoiro sobre o modelo de estados de agregación. Parte experimental**”
Manuel R Bermejo; Mª Isabel Fernández García; Beatriz Fernández; Esther Gómez Fórneas; Ana Mª González Noya; Mª Angeles Vázquez Fernández; Marcelino Maneiro. Departamento de Química Inorgánica (USC); Anxo Freire Pais. IES Xelmírez (Santiago)

Aula 5 **C-MA** “**Sobre rodas non redondas**”
M. Brozos Vázquez. Escola Politécnica Superior-Ferrol. Dpto. de Matemáticas (Universidade da Coruña); C. Rodríguez-Moldes Rey. IES Mugarodos; A. B. Rodríguez Raposo. Fac. Informática, Dpto. de Computación (UDC)

Aula 1 **C-ID** “**Montaxe e mantemento de instalacións solares fotovoltaicas. Guías e materiais didácticos para alumnado e profesorado**”
Antón Casal Díaz. Director_Xerente de forGA; José García Carrera; Xosé Mendoza Rodríguez

Aula 2 **C-ID** “**Aprendizagem baseada em problemas e questões em manuais escolares de Física e Química para o 7º ano de escolaridade**”
Mª Arminda Pedrosa. Universidade de Coimbra (FCTUC)
Cilínia Godinho. Escola Secundária Fernando Namora (Condeixa-a-Nova)

18:15 Descanso

18:30 IES Terra de Trasancos

Aula 13 **C-BX** “**Factores de risco relacionados com o consumo de álcool em jovens escolarizados: implicações para a prevenção**”
João Magalhães; José Precioso. Instituto de Educação (Universidade do Minho)

Aula 10 **C-BX** “**Unha de rotíferos**”
Carlos Pérez Valcárcel. IES Adormideras (A Coruña)

Aula 5 **C-MA** “**Materiais dixitais para o ensino das matemáticas: ED@D**”
Xosé Eixo Blanco. IES Antón Losada Diéguez (A Estrada)

Aula 1 **C-ID** “**Unha nova experiencia de traballos de investigación científica realizados polos estudantes**”
Miguel A. Yebra Ferro. IES Lagoa de Antela (Xinzo de Limia)
Pedro Membiela Iglesia. Universidade de Vigo-Ourense

Aula 2 **C-ID** “**Análise das estacións depuradoras de augas residuais (E.D.A.R.) e situación actual en Galicia**”
Fernando Blanco Silva. IES Chan do Monte (Marín)
Eduardo Fernández Fontaíña. USC
Alfonso López Díaz. Universidade Católica de Ávila

Aula 7 **C-ID** “**Un pequeno cambio ... Un modelo de simulación sinxelo para comprender a Newton**”
Carme Rodríguez Tajés. CLPU Salamanca; Álvaro Rodríguez Tajés. Facultade de Informática (UDC); F. Manuel Rodríguez Mayo. IES Miguel Ángel González Estévez (Vilagarcía de Arousa)

19:00 Descanso - Café - Visita ás exposicións

19:30 Sesión de apertura do XXIII Congreso no salón de actos do IES As Telleiras

20:15 Salón de actos do IES As Telleiras

Conferencia: “**Os fondos profundos: o ecosistema máis descoñecido do planeta**” polo Dr. Victoriano Urgorri Carrasco

21:30 Viño de honra no vestíbulo do IES As Telleiras, ofrecido polo Excmo. Concello de Narón

VENRES, 12-NOV-2010

VISITAS GUIADAS E ACTIVIDADES

RUTA 1: NARÓN – AS PONTES (9:30 h.)

RUTA 2: NARÓN – COSTA ÁRTABRA (10:00 h.)

RUTA 3: NARÓN – NEDA (10:00 h.)

RUTA 4: NARÓN – RÍA DE FERROL (10:00 h.)

RUTA 5: NARÓN – PORTO EXTERIOR (10:00 h.)

15:30 Posters: IES Terra de Trasancos

16:00 ASEMBLEA DE ENCIGA na sala de usos múltiples do IES Terra de Trasancos

COMUNICACIÓNS E OBRADOIROS

17:00 IES Terra de Trasancos

Plástica **O-BX** “**Flores secas: recolección, determinación, prensado e usos medicinais**”
Purificación García García. IES Ferrol Vello (Ferrol)

Lab Fis **O-FQ** “**Utilización dos dispositivos captadores de datos na aula e no laboratorio**”
Antonio Vidal González. IES Rosalía de Castro (Santiago)

Debuxo **O-MA** “**Papiroflexia y matemáticas. Del plano al espacio I**”
Alicia Pedreira Mengotti. IES Monelos (A Coruña)
Covadonga Blanco García. Escola de Enxeñería da Edificación (UDC)
Mª Teresa Otero Suárez. IES Antonio Fraguas Fraguas (Santiago)

Aula 1 **C-ID** “**Questionamento em manuais escolares de ciências: que contributos para a aprendizagem baseada na resolução de problemas da ‘sustentabilidade na terra’?**”
Luís Dourado; Laurinda Leite. Centro de Investigação em Educação, Instituto de Educação da Universidade do Minho (Portugal)

Aula 2 **C-ID** “**Spice: rumo à implementação de um centro de inovação pedagógica no centro da Europa**”
Carlos Cunha. Esc. Sec. D. Manuel Martins (Setúbal, PORTUGAL)
Águeda Gras-Velázquez; Eloise Gerard. EUN Partnership AISBL (BELGIUM)

Aula 5 **C-ID** “**Tecnociencia, psicoloxía e xénero na elección de estudos de enxeñaría**”
F. Javier Álvarez Lires; María Álvarez Lires; Uxío Pérez Rodríguez; Azucena Arias Correa; José Francisco Serrallé Marzoa. Grupo de Investigación DE5 (Universidade de Vigo)

Aula 7 **C-ID** “**A Química. Ciencia dun revolucionario?**”
Manuel R. Bermejo Patiño. Departamento de Química Inorgánica (USC)

17:30 Descanso

17:45 IES Terra de Trasancos

Aula 10 **C-BX** “**O humidal da ría do Burgo: estudo da avifauna, contaminación e conservación**”
Patricia Martínez Leyenda; M^a del Carmen Porta Vila. IES Xosé Neira Vilas (Oleiros)

Aula 1 **C-ID** “**Día de Galileo no IES Pontepedriña**”
Luis Cachafeiro Chamosa; Socorro Liste López; Antonio Rivas Menéndez. IES Pontepedriña (Santiago)

Aula 2 **C-ID** “**Por que é interesante participar nun proxecto Comenius?**”
Mª José Campello Navarro; Miguel de Castro Miguel; Francisco Gallego Fouz; Mª José Leira Ambrós; Mª Amelia Peralta Bejarano; Teodosio Ramírez Jorquera; Rafael Vázquez Peña. IES Concepción Arenal (Ferrol)

Aula 5 **C-ID** “**Ciencias para o mundo contemporáneo: por que os “vaqueiros” se chaman blue jeans?**”
Carmen Pérez Escudero; Mari Álvarez Lires; Uxío Pérez Rodríguez. Grupo de Investigación DE5 (Universidade de Vigo)

18:15 Descanso

18:30 IES Terra de Trasancos

Aula 10 **C-BX** “**Concepcións do alumnado de bacharelato e universitario sobre a clonación**”
Marcos Quintela Baluja; Juan Ramón Gallástegui Otero. USC

Aula 13 **C-FQ** “**Uso dun repositorio na clase de Física e Química**”
Antonio Gregorio Montes. IES Porta da Auga (Ribadeo)

Aula 1 **C-ID** “**O Pale e as seccións bilingües. Unha visión persoal**”
Margarita Losada Rodríguez. IES As Lagoas (Ourense)
José Antonio Carpente Sardiña. IES de Fene (Fene)

Aula 2 **C-ID** “**Presenza de plantas exóticas invasoras en San Xurxo, Esmelle e Covas: unha razón para restrinxir e mesmo eliminar as edificacións en hábitats fráxiles e facilmente vulnerables fronte á acción humana**”
Fernando Rodríguez Lamela. CIPF Rodolfo Ucha Piñeiro (Ferrol)

Aula 5 **C-ID** “**Enxeñaría e xénero: das pioneiras á situación actual**”
Fco. Javier Álvarez Lires; María M. Álvarez Lires; Uxío Pérez Rodríguez; Alexandre Bermúdez Iglesias; J. Francisco Serrallé Marzoa; Dolores Arias Correa. Grupo de Investigación DE5 (Universidade de Vigo)

Aula 7 **C-ID** “**Proxecto Interdisciplinar. A ruta da esmorga un percorrido artístico pola cidade de Ourense**”
Victor Javier Pérez Baltar; Ana Belén Díaz Portas; Ignacio Tudela de la Fuente; Concepción Rúa González; Mª Esther Casal Pérez. IES Cidade de Antioquía (Ourense); Tomás García García; Jesús Manuel Vázquez. IES Lagoa de Antela (Ourense)

Aula Inf. **O-MA** **“Obradoiro: GeoGebra, probabilidade para comezar”**
As Telleiras
María Esperanza Gesteira Losada; Débora Pereiro Carbajo. CGTD. Extensión do IES Sánchez Cantón (Pontevedra); Ignacio Larrosa Cañestro. IES Rafael Dieste (A Coruña); Aia Rodríguez Somoza. CPI de Mondariz (Mondariz); Fernando Zacarías Maceiras. IES As Mariñas (Betanzos); Enrique de la Torre Fernández. Dpto. de Pedagogía e Didáctica (Universidade da Coruña). Grupo XeoDin

19:00 Descanso - Café - Visita ás exposicións

19:15 IES As Telleiras

B1^oC **C-BX** “**Actuaciencia, un proxecto de teatro científico para nenos en galego**”
Esteban Fernández Moreira. Instituto de Investigacións Biomédicas de A Coruña; Alex Sobrino; Keka Losada. Xerpo Teatro

E4^oA **C-FQ** “**Electricidade inédita: raios, ovnis, pensamentos e peixes**”
Constantino Armesto Ramón. IES Illa de Tambo (Marín)

B2^oB **C-ID** “**Unha iniciación na exploración ambiental no medio**”
Tomás García García. IES Lagoa de Antela (Xinzo de Limia)
Ignacio Tudela de la Fuente. IES San Mamede (Maceda)

E3^oC **C-ID** “**Chuva e chuva ácida: um estudo comparativo das concepções de estudantes minhotos e galegos**”
Laurinda Leite; Luís Dourado; Filipa Soares; Sara Almeida. Centro de Investigação em Educação, Instituto de Educação. Universidade do Minho (Portugal); José Mendoza Rodríguez. Instituto de Ciencias da Educación (USC)

E3^oA **C-ID** “**Abatendo muros: as primeiras docentes na universidade de Santiago**”
Socorro Liste López. IES Pontepedriña (Santiago); Xoana Pintos Barral. USC

B1^oA **C-ID** “**O blended learning na educación do século XXI**”
José Fco.Serrallé Marzoa; F. Javier Álvarez Lires; María Álvarez Lires; Uxío Pérez Rodríguez; Azucena Arias Correa. Grupo de Investigación DE5 (Univ. de Vigo)

19:45 Descanso - Café - Visita ás exposicións

20:30 Salón de actos do IES As Telleiras

Conferencia: “**Menudas curvas!!**” pola Dra. Mª Elena Vázquez Abal

22:00 Cea de confraternidade (PAZO LIBUNCA)

SÁBADO, 13-NOV-2010

9:30 **Exposicións: IES As Telleiras**

COMUNICACIÓNS E OBRADOIROS

10:00 **IES As Telleiras**

B1ºC **C-BX** “Factores de risco relacionados com o consumo ocasional e regular de tabaco em jovens escolarizados portugueses, por sexos: pensar e agir, global, local e sistematicamente contra o tabaco”

José Precioso; Catarina Samorinha. Instituto de Educação (Univ. do Minho)

E4ªA **C-FQ** “Capítulos VIII e IX do Tratado Elemental de Química de A. L. Lavoisier”

X. Anxo Freire Pais. IES Arcebispo Xelmírez I (Santiago)

Aula Inf. **O-MA** “Obradoiro: GeoGebra na web 2.0. Moodle e Wiris”

As Telleiras

María Esperanza Gesteira Losada; Débora Pereiro Carbajo. CGTD. Extensión do IES Sánchez Cantón (Pontevedra); Ignacio Larrosa Cañestro. IES Rafael Dieste (A Coruña); Aia Rodríguez Somoza. CPI de Mondariz (Mondariz); Fernando Zacarías Maceiras. IES As Mariñas (Betanzos); Enrique de la Torre Fernández. Dpto. de Pedagogía e Didáctica (Universidade da Coruña). Grupo XeoDin

B2ªB **C-ID** “Vida y tratamientos de recuperación sostenible en sistemas hiperácidos. mina de sulfuros en Touro”

Carmen Nieto Olano. IES Rosalía de Castro (Santiago)

Felipe Macías Vázquez. Instituto Investigaciones Tecnológicas (USC)

Felipe Macías García. Técnicas Ecológicas del Noroeste (I+D+I). Mina de Touro

E3ºC **C-ID** “As noveles galegas: unha experiencia de xénero no IES Pontepedriña”

Socorro Liste López; Consuelo Neira Suárez. IES Pontepedriña (Santiago)

E3ªA **C-ID** “Conforto de uma sala de aula uma avaliação através de equipamento simples”

Marta Silva. Departamento de Didáctica e Tecnologia Educativa (Univ. de Aveiro)

Mário Talaia. Departamento de Física (Univ. de Aveiro)

B1ªA **C-ID** “As webquests na aprendizagem das ciências da natureza. Que potencialidades educativas?”

Daniela Salé; José Luís Coelho da Silva. Universidade do Minho (Portugal)

10:30 **Descanso - Café**

10:45 **IES As Telleiras**

B1ºC **C-BX** “Embriología y células madre en el aula”

Xabier Goikoetxea; Azucena Trepiana. Olabide Ikastola. Vitoria-Gasteiz (País Vasco)

E4ªA **C-FQ** “Optimización do ángulo de lanzamento dun peso para maximizar o alcance”

María Andrade Carpena; Fernando Botana Trigo. IES Breamo (Pontedeume)

E3ºC **C-ID** “Scientix: a nova comunidade europea baseada na internet para a educación das ciencias”

Carlos Cunha. Escola Secundaria D. Manuel Martins (Setúbal, PORTUGAL),

Águeda Gras-Velázquez; Eloise Gerard. EUN Partnership AISBL (BELGIUM)

E3ªA **C-ID** “Educación viaria e actividades de ciencia no IES Pontepedriña”

Luis Carlos Cachafeiro Chamosa; Socorro Liste López; Antonio Rivas Menéndez.

IES Pontepedriña (Santiago)

B1ªA **C-ID** “Recursos Efervescentes para Ciencias para o mundo contemporáneo”

Manuel Vicente. Radio Galega.; M. Inés García Seijo. IES Monte Castelo (Burela);

Rosa Pedrido Castiñeiras. Departamento Química Inorgánica (USC);

María Carmen Cid Manzano. IES Otero Pedrayo (Ourense)

Salón de **M** “Aspectos educativos, xurídicos e organizativos do decreto 79/2010 (Decreto do Plurilingüismo)”

Manuel Vilarinho. CGENDL; Cibrán Arxibai. Profes co Galego;

Visitación Abelenda. Xefa de Estudos do IES Terra de Trasancos;

Braulio Rodríguez (moderador). Profesor de Galego do IES Terra de Trasancos

11:15 **Descanso**

11:30 **IES As Telleiras**

B1ºC **C-BX** “O ensino e aprendizagem de botánica no 1.º ciclo em Portugal (1900-2000): análise ao seu estatuto curricular”

Fernando Manuel Seixas Guimarães. Instituto de Educação da Univ. do Minho

E4ªA **C-FQ** “Convertendo alumnos de diversificación en científicos como por arte de maxia (da Química)”

Mª Elena López Prada. IES Miraflores (Oleiros)

Constantino Álvarez Muiña. IES Rosalía de Castro (Santiago)

Mercedes Neira González. IES de Ames (Bertamirás)

Mariano Pazos Afonso. IES A Sardiñeira (A Coruña)

B2ªB **C-FQ** “2011. Ano internacional da Química”

Manuel R. Bermejo; M. Isabel Fernández-García; Beatriz Fernández;

Esther Gómez Fórneas; Ana M. González-Noya; Marcelino Maneiro Maneiro;

Rosa Pedrido Castiñeiras. Departamento Química Inorgánica (USC);

M. Inés García-Seijo. IES Monte Castelo (Burela); Manuel Vicente. Radio Galega

E3ºC **C-MA** “Limite no infinito de algumas expressões irracionais indeterminadas”

Carlos Campoy Vázquez. IES Rosalía de Castro (Santiago) e Univ. da Corunha

E3ªA **C-ID** “Investigando o Proxecto Interdisciplinar”

Antonio Gregorio Montes. IES Porta da Auga (Ribadeo)

B1ªA **O-MA** “Papiroflexia y matemáticas. Del plano al espacio II”

Alicia Pedreira Mengotti. IES Monelos (A Coruña)

Covadonga Blanco García. Escola de Enxeñería da Edificación (UDC)

Mª Teresa Otero Suárez. IES Antonio Fraguas Fraguas (Santiago)

12:00 **Descanso**

12:15 **IES As Telleiras**

B1ºC **C-BX** “O escrito sobre a seyxebra de Frei Martín Sarmiento: expoñente do seu pensamento da historia natural”

Pura Chouza Fernández. Facultade de Biología (USC)

E4ªA **C-FQ** “Marie Anne Paulze, ilustradora e deseñadora industrial”

Xoana Pintos Barral; Manuel Bermejo Patiño. Univ. de Santiago de Compostela

B2ªB **C-ID** “Exploração didáctica das ideias dos alunos do 4º ano de escolaridade sobre as relacións entre seres humanos e a natureza a partir de um problema sócio-ambiental concreto”

Francisco Alberto Marques Borges. Instituto de Educação da Univ. do Minho

E3ºC **C-ID** “Ciencia no camiño”

Paulino Pérez; Pío González; Julia Serra; Hélio Leite. Universidade de Vigo;

Eduardo García. IES Pazo da Mercé (As Neves); Lucinda Serra, Grupo de

Investigación de História da Matemática da Universidade de Aveiro e Agrupamento

Muralhas do Minho

E3ªA **C-ID** “A devesa da Rogueira (Serra do Courel-Lugo): un espazo natural inigualable”

Irene García Bernadal. IES de Valga; Luís Gómez Aldegunde; Javier Santiago

Caamaño; Javier Méndez Zunzunegui. CPI dos Dices; Sonia Pena Gómez. CPI

de Touro

13:00 **Salón de actos do IES As Telleiras**

Conferencia: “Á busca do universo cuántico: o LHC, a súa implicación e as aportacións realizadas en Galicia” polo **Dr. Bernardo Adeva Andany**

14:15 **Clausura do XXIII Congreso**

BX: Biología e Xeoloxía

ID: Interdisciplinares

FQ: Física e Química

MA: Matemáticas

O: Obradoiro de 90’

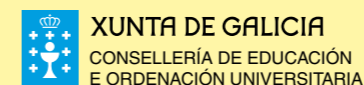
C: Comunicación de 30’

M: Mesa redonda 60’

ORGANIZA:

COLABORAN:

Santillana

ANPAS

IES As Telleiras
IES Terra de Trasancos

Autoridad Portuaria de Ferrol - San Cibrao

Programa

XXIII Congreso
ENCIGA

11, 12 e 13 de Novembro 2010

matemáticas química física biología tecnología xeoloxía xeometría álgebra bioquímica
nemática zooloxía electricidade cálculo botánica análise acústica magnetismo óptica
oxia zooloxía eléctrica física topoloxía astronomía analítica fisicoquímica
física zooloxía eléctrica física topoloxía astronomía analítica fisicoquímica
física química física biología tecnología xeoloxía xeometría álgebra bioquímica

NARÓN

IES AS TELLEIRAS
IES TERRA DE TRASANCOS

